

Nr 26

Regeringens proposition om teckning av ytterligare aktier i Post- och Kreditbanken, PK-banken;

beslutad den 16 oktober 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att medel anvisas på tilläggsbudget till innevarande budgetår för att staten skall kunna teckna ytterligare aktier i Post- och Kreditbanken i samband med en planerad nyemission. Genom nyemissionen ökas bankens aktiekapital från 316,8 milj. kr. till 633,6 milj. kr.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-10-16

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om teckning av ytterligare aktier i Post- och Kreditbanken, PK-banken

Inledning

Enligt bestämmelserna i 57 § lagen (1955: 183) om bankrörelse skall bankaktiebolag till insättarnas skydd ha eget kapital till visst lägsta belopp. Detta bestäms i förhållande till bankbolagets tillgångar och till garantiförbindelser som bolaget har ingått (placeringar). Vid beräkningen av kapitalkravet indelas placeringarna i fyra riskgrader. Den lägsta riskgraden omfattar placeringar med ingen eller ringa förlustrisk, medan i den högsta riskgraden ingår de mest riskbetonade tillgångarna. Placeringar i den lägsta riskgraden är helt fria från krav på täckning med eget kapital under det att tillgångar i övriga riskgrader skall täckas med 1 %, 4 % resp. 8 % eget kapital. Det samlade kravet på eget kapital erhålls genom addering av kapitalkraven i de olika riskgraderna. Genom kravet på kapitaltäckning har storleken på bankbolagets eget kapital en direkt betydelse för omfattningen och inriktningen av rörelsen.

Med eget kapital avses aktiekapital, reservfond, dispositionsfond och av bolagsstämman fastställd vinstbalans. Dessutom får med eget kapital likställas det nominella värdet av förlagsbevis, utställda av bankbolaget, intill i huvudsak ett belopp som motsvarar bolagets aktiekapital.

Den 1 juli 1974 gick Postbanken och Sveriges Kreditbank samman till en statlig affärsbank, Post- och Kreditbanken, PK-banken. Därvid uppgick Kreditbanken i sin helhet i den nya banken, under det att den nya banken från Postbanken övertog sparrörelsen och den räntebärande delen av postgirorörelsen. Post- och Kreditbanken beräknades vid tillkomsten få ett eget kapital om ca 621 milj. kr., varav 316,8 milj. kr. i aktiekapital. Dessförinnan hade aktiekapitalet i Kreditbanken inför samgåendet fördubblats. Riksdagen anvisade för sistnämnda ändamål ett

investeringsanslag av 158,4 milj. kr. på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1973/74 (prop. 1973: 145, NU 1973: 63, rskr 1973: 326).

Styrelsen för Post- och Kreditbanken, PK-banken har i skrivelse den 12 september 1975 hemställt att åtgärder vidtas till förberedande av en ökning av bankens aktiekapital. Styrelsen framhåller följande.

Den 1 juli 1974 uppgick bankens sammanlagda tillgångar till 34 200 milj. kr. och banken hade ett redovisat eget kapital på 639 milj. kr., motsvarande 1,9 % av balansomslutningen. Vid halvårsskiftet 1975 hade balansomslutningen stigit till 36 400 milj. kr., medan det egna kapitalet var i det närmaste oförändrat. Soliditetsgraden hade därmed sjunkit till 1,8 %.

Post- och Kreditbanken hade vid sin tillkomst ett kapitalkrav på 536 milj. kr., medan det risktäckande kapitalet, inkl. förlagslånen, uppgick till 740 milj. kr. Det förelåg således ett överskott om 204 milj. kr. Till halvårsskiftet 1975 hade emellertid kapitalkravet ökat med 189 milj. kr. till 725 milj. kr., medan det risktäckande kapitalet beroende på amorteringar sjunkit med 7 milj. kr. till 733 milj. kr. Överskottet hade sålunda reducerats till endast 8 milj. kr. Under de första tolv månaderna av bankens verksamhet ökade kapitaltäckningskvoten från 1,6 till 1,9 %. Som jämförelse anför styrelsen att de till Svenska Bankföreningen anslutna medlemsbankerna i juni 1975 redovisade en genomsnittlig kapitaltäckningskvot på 3,4 %. Enligt styrelsen sammanhänger ökningen av kapitalkravet delvis med volymökningen under perioden, men framför allt med den pågående omvandlingen av bankens rörelse i riktning mot en struktur liknande övriga affärsbankers.

För att på kort sikt möta det stigande kapitaltäckningskravet upptog banken i juli 1975 ett förlagslån på motvärdet av ca 100 milj. kr. på den västtyska kapitalmarknaden. Vidare planerar banken att ta upp ett förlagslån på den svenska kapitalmarknaden under innevarande år. Därmed har möjligheterna att i kapitaltäckningssammanhang tillgodoräkna ytterligare förlagslånekapital blivit uttömda. För att säkerställa bankens expansion och för att kunna fortsätta den påbörjade omfattningen är det nödvändigt att öka bankens redovisade egna kapital.

Enligt styrelsens bedömning bör en ökning av det egna kapitalet ske genom en fördubbling av aktiekapitalet genom nyemission. En kapitalökning genom fondering av vinstmedel i tillräcklig omfattning kan inte ske, eftersom beräknat rörelscöverskott till väsentlig del behöver användas för att bygga upp tillfredsställande värderingsreserver för obligationer och utlåning.

Styrelsen har därför för avsikt att snarast på bolagsstämma föreslå en höjning av bankens aktiekapital från 316,8 milj. kr. till 633,6 milj. kr. genom utgivande av 3 168 000 nya aktier. Aktieägare skulle därvid äga företrädesrätt att teckna en ny aktie för varje gammal aktie till pari.

Föredraganden

Vid tillkomsten av den genom samgåendet av Postbanken och Sveriges Kreditbank skapade statliga affärsbanken beräknades den nya bankens eget kapital uppgå till — efter ett tillskjutet aktiekapital om 158,4 milj. kr. — sammanlagt 621,2 milj. kr. Jag anförde i prop. 1973: 145 (s. 54) att storleken av detta kapital under förhandenvarande omständigheter var lämpligt avvägt och att utvecklingen fick ge vid handen om en ändring av kapitalets storlek kunde anses motiverad.

Post- och Kreditbanken har varit i verksamhet under drygt ett år. Denna tid har för banken kännetecknats av en starkt expanderande verksamhet samtidigt som bankens rörelse har fått en struktur som alltmer liknar övriga affärsbankers. Detta innebär att Post- och Kreditbanken i ökande utsträckning medverkar i näringslivets finansiering, vilket står i överensstämmelse med statsmakternas intentioner med bankens tillkomst.

Post- och Kreditbankens egenfinansiering är f. n. väsentligt lägre än övriga affärsbankers. Rörelsens expansion medför att kraven på kapitaltäckning ökar. Från bankens sida har, som framgår av den föregående redovisningen, åtgärder vidtagits för att på kort sikt kunna möta dessa krav. För att möjliggöra rörelsens fortsatta expansion är emellertid en ökning av bankens eget kapital ofrånkomlig. Jag delar bankens bedömning att möjligheterna till fondering av vinstmedel inte kan lösa frågan om kapitalökning. En nyemission bör därför nu komma till stånd. Denna bör göras så stor att den skapar det utrymme som behövs för en fortsatt expansion. Jag har därför ingen crinran mot den av banken föreslagna höjningen av aktiekapitalet med 316,8 milj. kr. till 633,6 milj. kr. Eftersom staten äger 3 166 504 av bankens nuvarande 3 168 000 aktier, kommer ökningen av aktiekapitalet att så gott som helt falla på staten. Medel för aktieteckningen bör anvisas redan under innevarande budgetår.

Jag hemställer sålunda att regeringen föreslår riksdagen

att till *Teckning av aktier i Post- och Kreditbanken, PK-banken* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1975/76 under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 316 800 000 kr.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.